

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԼՈԳՈՊԵԴԻԱ

1. Լոգոպեդիան որպես գիտություն, սահմանումը, առարկան, խնդիրները, կապն այլ գիտությունների հետ:
2. Լոգոպեդիայի հիմնական հասկացությունները և կատեգորիաները:
3. Երեխայի խոսքի զարգացման բեկումնային շրջանները:
4. Խոսքի խանգարումների առաջացման պատճառները:
5. Խոսքի խանգարումների դասակարգումները:
6. Խոսքի խանգարումների կանխարգելումը:
7. Դիսլալիա: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Դիսլալիայի շտկման լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները:
8. Ռինոլալիա: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Ռինոլալիայի շտկման լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները:
9. Դիզարտրիա: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Դիզարտրիա ունեցող անձանց հետ իրականացվող լոգոպեդական և թերապևտիկ աշխատանքների համառոտ բովանդակությունը:
10. Հնչարտաբերման խանգարումների գնահատումը, տարբերակումը, նմանատիպ ձևերի վերլուծությունը, լոգոպեդական աշխատանքի բովանդակությունը:
11. Ձայնի խանգարումների առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Ձայնի խանգարումներ ունեցող անձանց հետ իրականացվող լոգոպեդական և թերապևտիկ աշխատանքների համառոտ բովանդակությունը:
12. Խոսքի տեմպի և ռիթմի ոչ ջղաձգային խանգարումներ: Առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները:
13. Կակազություն: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, տեսակները, ձևերը: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները:

14. Ալալիա: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, դասակարգումը: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները: Տարբերակումը նմանատիպ իրավիճակներից:
15. Աֆագիա: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, դասակարգումը: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները:
16. Գրավոր խոսքի խանգարումներ: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, դասակարգումը: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները:
17. Գրավոր խոսքի խանգարումների շտկման առանձնահատկությունները խոսքային տարբեր խանգարումների դեպքում:
18. Խոսքի ընդհանուր թերզարգացում: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները, դասակարգումը, մակարդակների համառոտ նկարագրությունը,
19. Խոսքի ընդհանուր թերզարգացում ունեցող երեխաների հոգեբանամանկավարժական բնութագիրը:
20. Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները ԽԸԹ շտկման գործընթացում:
21. Հնչյունահնչության թերզարգացում: Սահմանումը, առաջացման պատճառները, հիմնական ախտանիշները: Լոգոպեդական աշխատանքների առանձնահատկությունները:
22. Լոգոպեդի համագործակցային աշխատանքի առանձնահատկությունները կրթական և առողջապահական հաստատություններում:
23. Խոսքի համակարգային հետազոտում: Խոսքային խանգարումների կանխարգելման աշխատանքների համակարգը: Խոսքի հնչյունային, բառապաշարային և քերականական կողմերի զարգացման առանձնահատկություններն օնտոգենետիկում:
24. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները լսողության խանգարումների դեպքում:
25. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները տեսողության խանգարումների դեպքում:
26. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները մտավոր զարգացման խանգարումների դեպքում:
27. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները մանկական ուղեղային կաթվածի դեպքում:

28. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները վաղ մանկական աուտիզմի դեպքում:
29. Խոսքային խանգարում ունեցող երեխաների կրթության և դաստիարակության համակարգը ՀՀ-ում:
30. Լոգոպեդական աշխատանքի առանձնահատկությունները համընդհանուր ներառականության համատեքստում:
31. «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը» ՀՀ-ում:
32. «Հանրակրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը լոգոպեդական ծառայությունների մատուցման և լոգոպեդական աշխատանքի կազմակերպման համատեքստում:
33. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում:

Առաջարկվող գրականության ցանկ **Գրքեր, ձեռնարկներ**

1. Գրիգորյան Գ.Ֆ., Խոսքային խանգարում ունեցող երեխաների հոգեկան գործընթացների ձևավորման առանձնահատկությունները, <ИНТЕРНАУКА>, Часть 9 № 10(296), 2024, Москва ст. 60
2. Գրիգորյան Գ.Ֆ., Գրավոր գործընթացում կիրառվող աջակցող տեխնոլոգիաներ, <ИНТЕРНАУКА>, Часть 9 № 10(296), 2024, Москва ст. 60
1. Գրիգորյան Գ.Ֆ., Эффе́ктивность теоретических и практических подходов к несудорожным нарушениям темпа речи, <ИНТЕРНАУКА>, Часть 9 № 10(296), 2024, Москва ст. 60
3. Գրիգորյան Ա. Գ., Նախադպրոցական տարիքի երեխայի խոսքի զարգացման մակարդակի հետազոտության և գնահատման մեթոդիկա: Ձեռնարկ լոգոպեդների համար: Երևան, Էդիթ Պրինտ 2018
4. Գևորգյան, Ս., Սարատիկյան, Լ., և Հովհաննիսյան., Ա. (2014) Հոգեբանամանկավարժական բառարան, Հեղինակային հրատարակություն, Երևան-2014, էջ 221-231
5. ԼՈԳՈՊԵԴԻԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆՈՒՄ //Ա.Վ. Ավագյան և ուրիշ.-Եր.: Ասողիկ, 2017.- 76 էջ: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ

6. Կարապետյան Ս. Գ., Կիրակոսյան Ա. Ա., Խոսքի ընդհանուր թերզարգացում ունեցող երեխաների բառապաշարի հարստացումը // Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Եր., Էդիթ Պրինտ, 2014
7. Կարապետյան Ս.Գ., Կիրակոսյան Ա.Ա., Լոգոպեդական հետազոտության տեսագործական մոտեցումները // Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, Էդիթ Պրինտ 2016, էջ 94-96
8. «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը տարածքային մակարդակում» (հեղինակային խումբ՝ Լիլիթ Ասրյան, Վարդուհի Կատինյան, Հայկուհի Ադամյան 2018թ.):
9. Համընդհանուր ներառականության գործընթացի կայացման գնահատումը ՀՀ Տավուշի, Լոռու և Սյունիքի մարզերում: Հեղինակային հրատարակչություն /ՀԴՄՀ, համայնքային ներառականության և հաշմանդամության հետազոտական կենտրոն: Երևան 2019; 6,25 մամուլ, Երևան 2019
10. ՀԱՏՈՒԿՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ: Դասագիրք մանկավարժական բուհերի ուսանողների համար //Ռ.Ն. Ազարյանի, Ա.Վ. Ավագյանի խմբագրությամբ.- Եր.:<<Զանգակ>> հրատ., 2016
11. Ներառական կրթության իրականացման ուղեցույց (հանրակրթական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողների համար), ՀՀ ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտ, Երևան, 2008թ., էջ 24-41
12. Պայլոգյան Ժ. Հ., Թադևոսյան Է. Ռ., Հանրակրթական դպրոցի լոգոպեդական աշխատանքի հեռանկարային պլաններ, Եր., «Նահապետ», 2007, 22 էջ
13. Պայլոգյան Ժ. Հ., Սարատիկյան Լ. Հ., Ավագյան Ա. Վ., Մատների լեզուն, Եր., «ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ» , 2016, 60 էջ
14. Վարդանյան Ա., Ամիրբեկյան Գ., Հովյան Գ., Զոհրաբյան Զ. «Գրավոր խոսքի խանգարումների շտկմանն ուղղված վարժությունների ձեռնարկ», ՀՀԿԳՆԿԱԻ, Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Աստղիկ գրատուն, Երևան 2007, 25 տպ. Մամուլ, էջ 13-17
15. Վարդանյան Ա., Հովյան Գ., Ամիրբեկյան Գ., Գրիգորյան Հ. «Երեխաների հնչարտաբերման թերությունների շտկման աշխատանքներ» ՀՀ Կրթ. և Գիտ. նախարարության ԿԱԻ, Ձեռնարկ լոգոպեդների համար, 2008 էջ 4-9, 13-19, 28-31
16. Ֆունկցիոնալության, հաշմանդամության և առողջության միջազգային դասակարգում. Երեխաներ և երիտասարդներ. ՖՄԴ-ԵԵ; 2008
17. «Ինչպես խթանել ներառումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում», Մեթոդական ուղեցույց, Ձեռնարկ, Սվաջյան Ա.Հ., Ադամյան Հ.Ա., Ազատյան Թ.Յու., Ազատյան Ռ.Ն., Բաբայան Լ.Ա., Թադևոսյան Է.Ռ.,

Հարությունյան Մ.Ռ., Մանուկյան Ա.Տ., Մուրադյան Ս.Վ., Օհանյան Հ.Վ.-Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, Երևան, 2020, 187 էջ համահեղինակ:

18. Ներառումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում Խաղեր և վարժություններ Մեթոդական ուղեցույց ձեռնարկ, Սվաքյան Ա.Հ., Ադամյան Հ.Ա., Օհանյան Հ.Վ., Թադևոսյան Է.Ռ., Բաբայան Լ.Ա., Ազարյան Ռ.Ն., Մուրադյան Ս.Վ., Ազատյան Թ.Յու., Հարությունյան Մ.Ռ., Մանուկյան Ա.Տ.-Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, Երևան, 2021, 216 էջ, համահեղինակ:

19. Киракосян А.А., Исследование готовности детей с общим недоразвитием речи III уровня к школе, Вестник науки, Тольятти, 2024

20. Hovyan, G., Harutyunyan, M., Saratikyan, L., Muradyan, S., Marukyan, V., & Grigoryan, G. (2025). ENHANCING PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL SUPPORT AND FUNCTIONAL ASSESSMENT IN ARMENIAN EDUCATIONAL SETTINGS: TOWARD AN INCLUSIVE MODEL. *South Eastern European Journal of Public Health*, 2603–2609. <https://doi.org/10.70135/seejph.vi.5537>

21. Harutyunyan M., Saratikyan L., THE EFFECTS OF GAME-BASED LEARNING ACTIVITIES ON VOCABULARY FORMATION AND EXPANSION IN LEARNERS WITH MODERATE INTELLECTUAL, DISABILITIES», *Migration Letters*, Volume: 21, No:S3, SCOPUS.ISSN: 1741-8984 (Print) ISSN: 1741-8992, 1098-1109 p, 2024

22. Harutyunyan M., PERCEPTIONS OF GENERAL EDUCATION TEACHERS WORKING IN INCLUSIVE SCHOOLS IN ARMENIA: A PRELIMINARY STUDY, *3Pedagogika / Pedagogy* 2024, t. 153, Nr. 1, / Vol. 153, No. 1, ISSN 1392-0340 (Print)ISSN 2029-0551 (Online) <https://doi.org/10.15823/p.2024.153>., 2024

23. Saratikyan L., Harutyunyan M., Hovyan G., Muradyan S., Marukyan V., Evaluating The Effectiveness Of Recently Introduced Tools In Enhancing Pedagogical And Psychological Support For Students With Intellectual Disabilities, *Educational Administration: Theory and Practice*./ Vol. 30 No. 4 (2024): In-Press. Published: Apr 6, 2024..Lilit Saratikyanet al./ Kuey, 30(4), 1428

24. Saratikyan L., Harutyunyan M., Harutyunyan Z., Hovyan G., Marukyan V., Muradyan S., Karapetyan L., Analysis Of Challenges In Delivering Pedagogical And Psychological Support To Students With Intellectual Disabilities In Mainstream Educational Environments, *Library Progress International* Vol.44 No.3, Jul-Dec 2024: P. 27046-27065

25. Zaruhi Harutyunyan, THE ANALYSIS OF POSTURAL DYSFUNCTION OF CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY IN ELEMENTARY SCHOOLS FROM THE OCCUPATIONAL THERAPY PERSPECTIVE, *Armenian Journal of Special Education*, Yerevan 2024

26. Алексеевна Г. С. „Критерии диагностической оценки логопедических проблем у детей старшего дошкольного возраста для выбора оптимальных коррекционных здоровьесберегающих технологий,,. 2017
27. „Логопедия,,: Учебник для студентов дефектол. фак. пед. вузов / Под ред. Волковой Л.С., Шаховской С.Н.- М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998; 2003; 2008
28. Грибова О.Е. Технология организации логопедического обследования. Методическое пособие-- М.: Айрис-пресс, 2015
29. Игоревна Г. Д., „Особенности логопедической работы с детьми, имеющими нерезко выраженное общее недоразвитие речи,, 2015
30. Парамонова, Л., Г. (2014) Логопедия для всех, СПб
31. Выгодский, Л., С. (1999;2012) Мышление и речь. Пятое издание, исправленное. Изд. 5, Издательство. "Лабиринт", Москва, ст. 347-350.
32. Волковой, Л., С. (под ред.) и Селиверстова, М., (под ред.) (1997) Хрестоматия по логопедии Ч. I. и Ч.II
33. Филичева, Т., Б., Чевелева, Н., А. и Чиркина, Г., В. (2009) Основы логопедии, Москва: 1989-2009. - 221 с.

Համացանցային հղումներ

Լրացուցիչ աղբյուրներ

1. <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=149836>
3. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=1896>
4. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=60503>
5. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=64762>
6. https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/arm.pdf
7. <https://www.ombuds.am/am/site/Activity/32>
8. <https://www.unicef.org/armenia/media/3411/file>
9. <https://www.unicef.org/armenia/media/3501/file/>